

✦ תורת הסוד · שבת קודש

שבת על פי שער הכוונות

הכלל שכל דרושי השבת נשענים עליו, סוד תחום שבת, הטבילה וקבלת שבת בשדה, נר שבת והקידוש, שלוש הסעודות, ועד "עת רצון" של מנחה ו"ויהי נועם" של מוצאי שבת. סיכום מסודר משבעה עשר דרושי השבת לרבינו האר"י ז"ל.

דרושי השבת הם החומר הגדול ביותר בשער הכוונות — שבעה עשר דרושים, ההולכים שעה אחר שעה מיום שישי בבוקר ועד מוצאי שבת. והמשפט האחד שכל השאר נשען עליו נאמר בהם פעמים רבות: **"כל מה שאנו מתקנים למעלה על ידי תפילתנו בימי החול — נעשה הדבר ההוא עצמו מאליו ביום השבת"**. מכאן הכול: מהו "תוספת שבת", מדוע תחום שבת הוא דווקא באותו שיעור, ומה בדיוק נעשה בכל תפילה ובכל סעודה. המקורות: שער הכוונות, דרושי שבת (סדר ערב שבת, ודרושים ג-יח). כל חשבון נבדק מול נוסח הספר, והיכן שחשבון עולה רק עם הכולל צוין "ע"ה".

מסדרת הדרושים באתר: ראש השנה · ברכת אבות ורי"ו · יום הכיפורים · חג הסוכות · חנוכה · פורים · פסח וספירת העומר · חג השבועות.

א — הכלל הגדול

"כל מה שאנו מתקנים למעלה על ידי תפילתנו בימי החול — נעשה הדבר ההוא עצמו מאליו ביום השבת". וזהו סוד מה שאנו קורין אותו 'תוספת השבת'.

שער הכוונות, דרושי שבת דרוש ג

ומה שניתוסף בתפילה של שבת עצמה הוא מדרגה למעלה מזה: "בימי החול אין חיצוניות הבריאה עולה אל האצילות כלל, אפילו על ידי תפילה; אבל ביום שבת — על ידי תפילותינו עולה גם חיצוניות הבריאה אל האצילות".

◆ א.1 ההפרש בין חול לשבת בעמידה עצמה

ומכאן הבדל שנוגע לכל יום ויום: "אחר החורבן, בימי הגלות, עומדת עמו אחר באחר – חוץ בזמן התפילה; כי אז על ידי תפילותינו אנו גורמים להם לחזור פנים בפנים בברכת אבות, בתיבות 'מלך עוזר ומושיע ומגן'. ואחר התפילה – תיכף חוזרת לעמוד אחר באחר. והנה חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם תפילה ושעה אחת אחר תפילה, כדי לעכב ההארה הגורמת להם לעמוד פנים בפנים שעה אחת אחר התפילה, ולא תחזור תיכף אל האחר. אבל בשבת – אז תמיד עומדים פנים בפנים, אלא שיש להם עליות".

◆ א.2 לוח העליות – חול מול שבת

הזמן	בימי החול	בשבת
ערבית	רחל מקטינה עצמה, אחר באחר עם יעקב למטה מן החזה – "אז הוא שליטת דינין גמורים, ואז הוא לילה וחושך ממש"	יעקב ורחל פנים בפנים כנגד כל נה"י דז"א; ואחר התפילה רחל עולה להיכל אימא, ולאה פנים בפנים בכל אורך ז"א
חצות לילה	לאה נגדלת פנים בפנים בכל שיעור ז"א – "ואז נמתקין הדינין". וזהו סוד "ליל" ו"לילה": קודם חצות "ליל", ואחר חצות "לילה"	לאה עולה להיכל אימא, ורחל יורדת פנים בפנים בכל אורך ז"א
שחרית	יעקב בנצח ורחל בהוד – פנים בפנים; ישראל ולאה אחר באחר	ז"א עולה שלוש מדרגות, ובכל תפילה עוד שלוש
מנחה	ישראל עם לאה פנים בפנים; "ולכך במנחה אתערו דינין"	ישראל ולאה עולים עד מזל הי"ג, ובחזרה עד המזל השמיני

ומכאן הלכה מפורשת שבדרוש: "עונתן של תלמידי חכמים בליל שבת הוא דווקא אחר חצות לילה... כי קודם חצות – אפילו בלילי שבתות – נאסר הזיווג, לפי שאז רחל פנים בפנים למטה מן החזה בלבד. אבל אחר חצות הותר לעמי הארץ, לפי שאז לאה פנים בפנים בכל קומת ז"א; ובחצות ליל שבת – שאז גם רחל פנים בפנים עם כל ז"א לגמרי, ואז הוא רחמים גמורים – לכן הותר הזיווג אפילו לתלמידי חכמים." וכלשונו במקום אחר: "תלמיד חכם אסור לשמש מיטתו בלילי החול אפילו אחר חצות; אבל בליל שבת – אחר חצות מצווה, וקודם חצות אסור, אף על פי שהוא ליל שבת".

ב — שבת בסוד ז' ובסוד י"ג, ו"תחום שבת"

בכל עולם, שלוש הספירות העליונות שוכנות בהיכל אחד — "היכל קודש הקודשים" — ואילו המלכות של כל עולם יורדת בימי החול אל היכל קודש הקודשים של העולם שתחתיו. וביום השבת מתהפך הסדר:

הבחינה	מה נעשה	התוצאה
ז'	שלוש הראשונות של כל עולם עולות ונכללות בעולם שמעליו — "ואז נשארים בו שבע ספירות תחתונות בלבד"	"וזהו הטעם שכל שבת הוא בסוד שביעיות" — ולכן שיר המלאכים "לחי העולמים", שכל השביעיות ביסוד הנקרא חי העולמים
י"ג	העולם העליון קולט לתוכו שלוש ספירות נוספות — "נמצא כי היצירה היא בת י"ג ספירות"	"וזהו הטעם שהשבת נקרא יום אחד — כי אח"ד בגימטריא י"ג"

◆ **ב.1 המקום הפנוי**

וכאן מגיע הביאור שהוא מן היפים שבדרושי השבת — למה תחום שבת הוא דווקא בשיעור הזה. כשעולות שלוש התחתונות של העשייה, נשאר מקומן ריק: "נשאר מקום דנה"י דעשייה ריקם ומקום אוויר פנוי — **והמקום הזה הוא המקום שאנו קורין אותו שיעור 'תחום שבת'.**"

"והרי זה דומה למי שמרים ונושא רגליו למעלה שלא יטנפו רגליו בטיט. וזהו מה שכתוב **אם תשיב משבת רגליך** — רוצה לומר: אם תשיב רגליך למעלה מסיבת השבת."

שער הכוונות, דרושי שבת דרוש ג

השיעור	החשבון	מתי
שלוש פרסאות (י"ב מיל)	"כל ספירה נקראת פרסה"; ואדנ"י עם סנדלפון בגימטריא פרסה. וזהו שיעור מחנה ישראל	תחומין דאורייתא — קודם שחטאו ישראל
חצי פרסה (אלפיים אמה, ב' מיל)	"אחר שחטאו ישראל נכנסו הקליפות לפנים כנגד נצח־הוד וחצי היסוד דעשייה", ולא נשאר פנוי אלא שיעור חצי ספירה	תחומין דרבנן

◆ **ב.2 שדה ושקר**

אותו מקום פנוי הוא הנקרא **"שדה"**: "מקום הקליפה עצמה נקרא 'מדבר שמם', כי איננו ראוי כלל ליישוב ולא לזריעה; ואותו המקום הפנוי שביניהם נקרא **שדה ראוי לזריעה**" — לפי שנשאר בו רושם קדושה. ומכאן דרש נאה על שתי המילים:

הצד	האותיות	הכיוון
שדי"ה — הקדושה	ש' — נה"י; ד' — ועמה המלכות, רביעית לנה"י; ה' — "לפי שהיא מתעברת ממנו", והעובר הוא ה' שבתוך הה'	הולכת ומתגדלת: מג' לד', ומד' לה'
שק"ר — הקליפה	אותן אותיות ממש בצירוף, אלא שלא כסדרן — "אות ה' ואות ק' שניהם בצירוף אחד, רק שרגל שמאל של הה"א נתארך מעט ונעשה ק'"	הולכת ומתמעטת

ומכאן גם "השקר אין לו רגליים": "עיקר אחיזתה היא ברגל ההוד לבדו, רגל אחד ולא בשתי רגליים... אבל נצח נאמר בו 'וגם נצח ישראל לא ישקר'". ולכן באות ק' נתארך רק רגל שמאל.

◆ **ב.3 שני אופני חילול שבת**

"היוצא חוץ לתחום — **מעקר את נשמתו** ומוציאה מן הקדושה אל הקליפה... ולכן אינו חייב מיתה, כי לא פגם רק בנשמתו בלבד. אבל העושה מלאכה בשבת — **גורם להכניס הקליפה בפנים בתוך הקדושה**... ולכן חייב מיתה ממש. וזהו סוד 'מחלליה מות יומת', והוא מלשון **חלל** — כי מכניס את הקליפה לתוך החלל והמקום של הקדושה".

ג — ששת ימי החול

שבת אינה יום מבודד — היא הציר: "שלושת הימים הראשונים הם מכלל השבת שעברה, ושלושת הימים האחרונים מכלל השבת הבאה; נמצא שיום השבת הוא ד' וז'".

היום	מה נעשה	העיסוק
ראשון	נשאר תוספת הנשמה, ובתחילת ליל שני תסתלק	"כל עסקיך יהיו בבחינת מחשבה , שתהיה פנויה ונקייה מכל לכלוך"

היום	מה נעשה	העיסוק
שני	נשאר תוספת הרוח עד סוף היום	"תעסוק בדיבור בתורה"
שלישי	נשאר תוספת הנפש עד סוף היום	"תעסוק במצוות מעשיות, ובפרט במצוות הנעשות על ידי הרגליים – כמו לווית המת וביקור חולים"
רביעי	מכאן ואילך – הכנה לשבת הבאה: נפש	מעשה
חמישי	הכנה: רוח	עסק התורה בדיבור
שישי	הכנה: נשמה	מחשבה

ומכאן שני טעמים שהוא מביא: "אנשי משמר לא היו מתענים ביום ראשון, כדי שלא ייצאו ממנוחה ועונג אל עינוי" – כי צריך להמשיך באותו יום קצת קדושת נשמה; ולא ביום שישי – "מפני כבוד השבת, כדי לקבל תוספת נשמת השבת". וכן: "אם לא הבדיל בליל מוצאי שבת – יבדיל והולך עד יום ג' ולא עוד; והטעם הוא כי עד אז נשאר בחינת תוספת שבת".

וכן מצוות מניין הימים. "זכור את יום השבת – מצווה היא למנות בו ימי השבת, לומר 'אחד בשבת', 'שני בשבת'... להורות כי כל ימי החול תלויים ונקשרים ונמשכים מיום השבת, ומשם נמשכת להם הארתם. וזכור היטב ענין זה, כי הוא מכלל רמ"ח מצוות עשה".

ד – ערב שבת: סדר ההכנות

ההכנה	מה שנהג הרב	הטעם
קריאת הפרשה	תיכף אחר שחרית של יום שישי, מתוך ספר תורה כשר – "כל פסוק ופסוק בפני עצמו היה קורא שניים מקרא ואחד תרגום", ולא כמנהג "המתייהרים לקרוא כל הפרשה מקרא ואחר כך כולה תרגום"	"והיה דוחק עצמו לקרותה ביום שישי, והיה אומר כי זהו סוד 'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו'"
עירוב	"בכל ערב שבת" – ולא משנה לשנה; שני מיני עירובין, על שני לחמים	בסעודת הלילה בוצע על פת של שיתופי מבואות, ובשחרית על של עירובי חצרות

ההכנה	מה שנהג הרב	הטעם
קציצת ציפורניים	מן הידיים ומן הרגליים, כסדרן – ולא היה חושש לסדר שבספר אבודרהם	הקליפה עולה ביום השישי לבקש חלקה, ונדחית
רחיצה במים חמים	תחילה הפנים, אחר כך הידיים, ואחר כך הרגליים	”בתחילה צריך לרחוץ הפנים העליונים ונדחין משם, ואחר כך הידיים, ואחר כך הרגליים – ואז נגמרו להיפרד ולהסתלק לגמרי”
בגדי שבת	ארבעה בגדי לבן לפחות: המלבוש העליון והתחתון, האזור, והחלוק שעל בשרו. ”ושום מלבוש שלבש בימי החול אין ראוי ללבושו ביום שבת, ואפילו החלוק של שבת אין ראוי ללבושו בימי החול”	כנגד ד’ אותיות הוי”ה; ”והם סוד בגדי עולם הבריאה – דמלכא לביש לבושין דבריאה ביומא דשבתא”
טעימת התבשילין	”ראוי לאדם לטעום כל התבשילין שמבשל בערב שבת”	”כדמיון האדם המכין סעודה למלך וטועם התבשילין... וזהו סוד טועמיה חיים זכו ”

שעה חמישית. מסורת שקיבל הרב מאדם גדול, והסכים לה: ”כל מי שנקבר בערב שבת אחר שעה חמישית מן היום – אין לו חיבוט הקבר, **לפי שמשעה החמישית מתחיל תוספת קדושת שבת**, ויש לו דין כאילו נקבר ביום שבת עצמו. וזהו סוד ה' יתירה של 'יום השישי' – כי בכל הימים לא נזכר בהם ה'... אבל כאן נאמר 'הששי', לרמז כי בחמש שעות מיום ו' תיכף סמך אליו 'ויכולו השמים והארץ'”.

וכן היה אומר ”כי תוספת שבת היה ניכר ומתגלה **במצח האדם** תיכף אחר הטבילה, אבל עיקר הגילוי לא היה רק אחר חצי היום – ודווקא אם טבל כבר והסיר ממנו קליפין דחול”.

◆ **ד. 1 מים חמים – ”שלהבת י”ה”**

ברחיצה עצמה יש כוונה, והחשבון שבה עולה בדיוק:

השלב	החשבון	המספר
שלושת מילויי י”ה	י”ד ה”י · י”ד ה”א · י”ד ה”ה	$30+26+35 = \text{אמ"ן } (91) = \text{יאהדונה"י}$

השלב	החשבון	המספר
שלוש ההכאות	יו"ד אה"י = 300 · יו"ד אה"ה = 200 · יו"ד אה"א = 120	יחד כת"ר (620)
כת"ר עם אמ"ן	91 + 620	אשת"י (711) — "כי אז נקרא אשתו"
ועם ודיה"א	26 + 711	שלהב"ת (737) בדיוק

“ואותיות שלהבת הם אותיות שבת לה... וזהו ‘שלהבת י”ה’, כי עניין השבת קדושתו נמשכת משם י”ה — שהם אבא ואמא — כי השבת נאמר בו ‘כי קודש היא’, לפי שעולין זו”ן עד אבא ואמא ממש. וזו העלייה היא הגורמת לאותה השלהבת שתרד ותגרש את הקליפה; כי אם הנחש היה כרוך על עקבו — לא הייתה הקדושה יכולה לעלות”.

ה — הטבילה ושלוש כוונותיה

“צריך האדם לטבול שתי טבילות, זו אחר זו: הראשונה — להפשיט בגדי החול של הנפש, והשנייה — לכבוד שבת, לקבל התוספת”. ושלוש כוונות מביא הרב:

הכוונה	החשבון	המספר
ראשונה — המקווה והנחל	המקווה = אהי"ה דההין = מקו"ה (151). ובתוכו "הנחל העליון": ד' היות וג' אהי"ה — ז' יודי"ן; ועם שם י"ה — ח' יודי"ן = נ"ל (80), ועם כללותם — נח"ל (88); ועוד ב' כללים — מי"ם (90)	הכול בדיוק
ולכבוד שבת	שמונת השמות יש בהם ל' אותיות — ל' של "לכבוד"; ועם ב' כוללים — כבו"ד (32). ומספר שמונת השמות עצמם — שב"ת (702)	שניהם בדיוק
שנייה — שני השמות	בטבילה הראשונה: אהי"ה דיודין. בשנייה: אהי"ה יה"ו ושבעת השמות היוצאים מהם, שבהם ה' יודי"ן = נ'; ועם אהי"ה יה"ו (מ"ב) — במי"ם (92)	בדיוק
שלישית — אלף עלמין	שבעת המרגלאן (יהו"ה · יהו"ה בניקוד אלהים · מצפ"ץ · י"ה אדנ"י · א"ל · מצפ"ץ · אלהים) = תתמ"ט (849); ועם קנ"א של המקווה — אלף בדיוק	“והם סוד אלף עלמין של אורות היוצאים מן הבינה”

ובעלייה מן הטבילה: "כשתעלה מן המים תאמר 'אם תשיב משבת רגליך'; ו'אל תנגב עצמך במטפחת, כי מימי שבת צריך הגוף שישאב אותם'".

ו — קבלת שבת בשדה

הרב מדגיש שאין הדבר נעשה בבית: "אין ספק כי אם הוא כסברת קצת קלי עולם החושבים כי די בקבלת שבת תוך חצרו של אדם — לא היה אומר 'בואו ונצא'".

◆ 1.1 למה דווקא בשדה

שתי בחינות יש בעולמות — פנימיות (הנשמות) וחיצוניות (המלאכים וההיכלות). "ועתה קבלת שבת זו היא בחוץ בשדה, לפי שבתחילה עולה בחינת חיצוניות העולמות; ואחר כך נעשית עליית פנימיות העולמות על ידי התפילה בבית הכנסת".

ו"שדה" הוא אותו מקום פנוי שנתבאר למעלה — "חק"ל, הוא סוד המקום הפנוי אשר נקרא שדה של תפוחין; וחק"ל הוא אותיות חל"ק... לרמז כי אותה הקדושה אשר הייתה תחילה למטה — נתעלתה למעלה, וחזרו להיות שם למעלה חלק מהם ממש; ומקומם נשאר למטה פנוי וחלק וריקן".

וחשבוננו: חק"ל (138) = הוי"ה אהי"ה הוי"ה אדנ"י (26+21+26+65) בדיוק; וכן = ע"ג (ס"ג עם עשר אותיותיו) עם אדנ"י — 73 + 65 = 138.

◆ 2.1 הסדר המעשי

"תצא לשדה ותאמר 'בואו ונצא לקראת שבת מלכתא לחקל תפוחין קדישין'. ותעמוד מעומד במקום אחד בשדה — ואם יהיה על גבי הר אחד גבוה, הוא יותר טוב... ותחזיר פניך כנגד רוח מערב, ששם החמה שוקעת; ובעת שקיעתה ממש — אז תסגור עיניך, ותשים ירך השמאלית על החזה ויד ימינך על גבי שמאל, ותכוון באימה וביראה כעומד לפני המלך".

מה אומרים	מה עולה	החשבון
"מזמור לדוד הבו לה' בני אלילים" — שלוש פעמים "הבו"	שלוש ראשונות דעשייה עולות ביצירה	הב"ו = י"ג — "ג' הויות שבהן י"ב אותיות ועם הכולל"; וג' פעמים הבו = ט"ל (39)
"השתחוּו לה' בהדרת קודש"	תיקון הסדר, והמשכת הארה מן האצילות	ר"ת = הב"ל (37) — ההבל היוצא מפי היסוד. ו"קודש" — ד' יודי"ן דע"ב, כל אחת כלולה מעשר = ק"ש, והיודי"ן עצמן — קדש
שבעת הקולות שבמזמור	שבע תחתונות דעשייה עולות	כנגד ז' שמות של מ"ב (אבגית"ץ...) ושבע הויות בשבעה ניקודים
שלוש פעמים "באי כלה"	עליית היצירה בבריאה	בא"י = י"ג = אח"ד; ג' פעמים = ט"ל = יה"ו דאלפין. "באי כלה שבת מלכתא" — בלחש , לפי שהיא כנגד הדעת שאינו מכלל העשר
"מזמור שיר ליום השבת"	עליית הבריאה באצילות	ר"ת למש"ה ; והג' ראשונות — ר"ת "טוב להודות" = ט"ל
"ה' מלך גאות לבש"	גילוי השערות דאריך אנפין	גאו"ת (410) = ת"י נימין = קדוש — ד' יודי"ן דע"ב כלולות מעשר (ת') עם עשר אותיות המילוי

"ישמח משה במתנת חלקו" — ומה שניתן לנו ממנה. "כשעלה משה רבנו להר סיני לקבל התורה, ניתנו אליו אלף חלקי אורה... וכשחטאו ישראל בעגל נסתלקו ממנו בעוון ישראל... ולפי שמשה לא אבדם על ידי חטא עצמו אלא בעוון ישראל — לכן הקב"ה משלים אליו אלף חלקים **מחלקם של ישראל**. והנה בכל ערב שבת, בבוא ליל השבת — חוזר משה רבנו לקחת אותן הארות של אלף חלקים שלו עצמם שנאבדו ממנו; **וכיוון שלוקחם משלו — הוא מחזיר לישראל אותן ההארות שלקח מחלקם**, ואלו האורות ניתנים לישראל בכל ערב שבת בסוד תוספת קדושת שבת. "ומכאן: "מה שיש לנו תוספת קדושה בשבת — הוא מה שיש למשה בימי החול".

ועוד מביא שם בשמו: "משה רבנו הוא משתדל בזהירות ובזריזות גדול בכל ערב שבת **להעלות כל ניצוצות הנשמות הניתנות בעומקי הקליפות** ואינן יכולות לעלות משם; וכן הנשמות של בני אדם התחתונים שאין בידם מעשים טובים הראויים לעלות —

הנה משה רבנו בכל ערב שבת יורד הוא וכמה רבבות נשמות צדיקים אחרים עמו... ומעלה את הנשמות של התחתונים, של המתים ושל החיים".

ואחר כך הביתה: "תבוא לביתך, ותתעטף בטלית מצויצת... ותקיף השולחן המסודר עם הלחם, ותקיפו כמה פעמים עד שתחזור לומר כל מה שאמרת בהיותך בשדה" — "כי שם בשדה לא נתקן רק בחינת חיצוניות בבחינת אור פנימי שבו, **ועתה נתקן לעלות גם בחינת אור מקיף**". ואחר כך ארבעה פרקים ראשונים ממסכת שבת — "כי הם סוד תכשיטי הכלה העליונה".

ז — סוד הצלי"ם: מה נכנס בזי"א ומתי

כלל שהרב חוזר עליו: **בליל שבת אין שום עלייה לז"א**, אלא לנוקבא בלבד — "וזהו סוד 'זכור ביום ושמור בלילה', כי לילה הוא סוד הנקבה, לפי שאז זמן עלייתה". ואף על פי כן ניתוספת בו הארה יתירה, וזו דרכה:

האות	מה היא	שיעורה
צ'	המוחין הפנימיים, המתלבשים בתשע ספירות ז"א	שיעור תשע ספירות — כמניין צ'
ל'	המוחין המקיפים בהיותם מלובשים בנה"י דאימא — "ג' לבושי נה"י, כל אחד כלול מעשר"	שיעור שלוש ספירות, ונחלקת לתשעה פרקים
מ'	ארבעת המוחין המקיפים עצמם, בלא לבוש	"נכנסים כולם בפעם אחת", בלי התחלקות פרקים

ומכאן לוח מדויק של ליל שבת כולו — ושל שלוש התוספות שאדם מקבל בו:

המקום בתפילה	מה נכנס בז"א	מה מקבל האדם
קבלת שבת בשדה	שלושה פרקים תחתונים של ל' דצל"ם — דאימא ודאבא	תוספת נפש
ברכו (ונגמר ביוצר)	שלושה פרקים אמצעיים של ל' דצלם דאימא	תוספת רוח

מה מקבל האדם	מה נכנס בז"א	המקום בתפילה
תוספת נשמה	שלושה פרקים אמצעיים של ל' דצלם דאבא	ופרוס סוכת שלום (ונגמר בויכולו)
—	שלושה פרקים ראשונים של ל' דצלם דאימא	ויכולו שאחר העמידה
—	שלושה פרקים ראשונים של ל' דצלם דאבא — "ועתה נשלם ליכנס המקיף הראשון לגמרי"	הקידוש

ובזה מיישב הרב סתירה שבין מאמרי הזוהר: "כמה מיני בחינות תוספת נשמה הם. כי בלילה יש לאדם שלושה מיני תוספות שבת... ושלושה אלו כולם מצד הנקבה, שזמן עלייתה הוא בליל שבת. ואחר כך ביום שבת יש שלושה מיני תוספת נפש־רוח־נשמה, ושלושתם מצד הזכר, כי זמן עלייתו הוא ביום שבת".

ומה שהרוויח ז"א בליל שבת — בלי לעלות. "הג' תחתונות הרוויחו, כי עלו למקום האמצעיות ונעשו כמותם. והאמצעיות הרוויחו בשתי בחינות: האחת — כי עתה יש במקומם אורות רבים, אורות דנה"י ואורות דחג"ת; והשנייה — כי כיוון שיש שם כל אלו האורות הרבים, אין יכולת ביסוד דאימא לקבלם בתוכו, ונבקע ומתגלים כל האורות כולם. והעליונות הרוויחו, כי מה שהיו תחילה בסוד ראש קטן וצר — עתה הגדיל הראש עד מקום המקיפים, ונגדל מאוד מאוד."

ח — נר שבת

החשבון	המספר	הביאור
אלי"ף למי"ד אדניי	נ"ר (250)	"שם א"ל שהיה פשוט — עתה נתעלה במילואו", לפי שכבר יש תוספת קדושה והמלכות עלתה
שישה שמות: יהו"ה אהי"ה • יהו"ה אלהים • יהו"ה אדניי	נ"ר (250)	שלושת הייחודים — "כי נר מצווה ותורה אור"

החשבון	המספר	הביאור
אהייה	חוב"ה (21)	"הדלקת נר בשבת חובה – כי נר שבת היא באימא הנקראת אהייה, שהיא בגימטריא חובה"
שתי פעמים נ"ר	ת"ק (500)	= האותיות הנעלמות ממילוי שד"י (י"ן ל"ת ו"ד). "ושני נרות הם – בינה ומלכות"
קס"א + קנ"א	שי"ב (312); ועם שני השמות – שד"י (314)	"בין שדי ילין" – "כל החיבורים והזיווגים האלו הם על ידי היסוד הנקרא שד"י"

ובנר עצמו: "ד' מיני שלהוביות כנגד ד' אותיות הוי"ה... שני הגוונים הסמוכים ודבוקים עם הפתילה מושגים אל חוש העין ונראות, אבל השניים העליונים נסתרים מחוש העין ואין מהותם מושג. וארבע שלהוביות אלו נקראים מצוה – כי מ"צ הם באתב"ש י"ה... ושתי אותיות ו"ה נשארו בגילוי. וזהו סוד כי נר מצווה".

ט – ערבית: "ופרוס סוכת שלום"

מכל ברכות קריאת שמע של ערבית, "אין שום תוספת קדושה בכל אלו ההיכלות רק בהיכל קודש הקודשים דבריא, אשר הוא רמוז בברכת השכיבנו... והוא המקבל עתה תוספת קדושה במילת 'ופרוס עלינו'".

ומהו הצורך. כשנכנסים האורות המקיפים בראש ז"א, נדחים המוחין הפנימיים למטה, ועמם יורד היסוד דאימא מתחת החזה – "וכפי זה יתמעטו קומתם של יעקב ורחל מאוד למטה מן החזה, ודבר זה גירעון גדול – ובפרט בליל שבת", שכל הזיווג בהם. ועוד: הגבורות שבתוך היסוד דאימא בוקעות ויוצאות דרך דופני הגוף ופוגעות ביעקב ורחל, "ואז הם בחינת דינים קשים".

"והתיקון הצריך הוא: ששיפולי מחיצות יסוד הבינה לא נניחם שיתפשטו ביושר וירדו למטה ממקום החזה... אמנם יסתלקו ויתפשטו בהתרחבות דרך הצדדין – כדמיון שיפולי מחיצות האוהל, שמתרחבות והולכות. ועל ידי כן נעשה שם כמין סוכה אחת, המונעת חום השלהוביות של הגבורה."

והכוכבים שבסכך. הניצוצות שלמטה מן המסך דחוקים במקום צר, ולכן "הארתם בוקעת ועולה דרך המסך בכוח חזק... ואותם הנקבים הנפתחים שם אינם חוזרים להיסגר, ונשארים פתוחים". "וזהו סוד מה שאמרו ז"ל בעניין סכך הסוכה – כי לכתחילה צריך שלא יהיה מעובה כמין בית עד שאין הכוכבים נראין מתוכה, אבל צריך שיתראו ההארות ההם דרך הנקבים של המסך ההוא כעין הכוכבים." והיסוד דאימא נקרא "שלום" – "ואנו מתפללים שהיסוד ההוא יתרחבו מחיצותיו ויעשו כעין פריסת סוכה ואוהל".

ובברכו עצמו: "המבורך – ה' מ"ב ר"ך". ושלושת ציורי אות ה' (ד"י, ד"ו, ו"ו) עולים מ"ב (42) בדיוק; ובמילוויה – ה"י בהכאת ה"י = רכ"ה, ובהסרת שורשה ה' – רי"ך (220) בדיוק.

י – שבע הברכות שבכל תפילות השבת

כלל אחד לכל ארבע התפילות: "שבע הברכות הם סוד שבע אותיות אהי"ה יה"ו, שהוא שם בן מ"ב דבריאה" – ושבעת השמות היוצאים מהן:

חתימת הברכה	האות	השם היוצא ממנה
מגן אברהם	א' דאהי"ה	יהו"ה
מחיה המתים	ה' ראשונה	יהו"ה בניקוד אלהים
האל הקדוש	ו'	מצפ"ץ
מקדש השבת	ה' אחרונה	יה"ה אדנ"י
המחזיר שכינתו לציון	י' דיה"ו	א"ל
הטוב שמך	ה' דיה"ו	אלהי"ם
המברך את עמו ישראל בשלום	ו' דיה"ו	מצפ"ץ

והמבנה: "שלוש ברכות ראשונות הם נצח־הוד־יסוד דאימא הנעשים מוחין בז"א; והרביעית — כתר דנוקבא, ג' מכאן וג' מכאן ואיהי באמצעיתא'; ושלוש אחרונות הם נה"י דז"א הנעשים שלושה מוחין בנוקביה. וזכור כלל זה בכל התפילות".

וכן בקדישים — אותן שבע אותיות, בכל קדיש במילוי אחר: במילוי ההי"ן — טפטיפי"ה (193) בדיוק; במילוי אלפי"ן — יעק"ב (182) בדיוק; במילוי ס"ג — יצח"ק (208, והחשבון עולה 209, ע"ה); ובמילוי ע"ב — רי"ח (218), ועם ל' אותיות ה"ברכו" — רמ"ח = אברהם (248) בדיוק.

ולמה אין אומרים "ישמחו במלכותך" במנחה: "כי כל עליות שיש בכל תפילה דשבת הם כדי לקשר זו"ן יחד... אבל בתפילת מנחה דשבת כוונתנו להרחיק את ז"א מן נוקבא ולהעלותו בדיקנא דאריך אנפין, ונוקבא נשארת למטה מרוחקת ממנו — ולכן לא שייך התם לומר 'ישמחו במלכותך'".

יא — שלושת הייכולוי

שלוש פעמים אומרים "ויכולו" בליל שבת, ובכל אחת מהן עולה המלכות מדרגה בשמה:

הויכולו	ממי מקבלת	ונקראת
הראשון — שבתוך העמידה	מנה"י דז"א, בבחינת פנימיות	חק"ל
השני — שאחר העמידה	מחג"ת דז"א — "אף על פי שאינה עולה שם"	חקל תפוחין — "כי ג' אבות נקראו תפוחין, דאית בהון חיוור סומק ירוק"
השלישי — שעל הכוס	מחב"ד דז"א — המוחין ממש	חקל תפוחין קדישין — "כי כל 'קודש' הוא בחכמה"

ומכאן טעמה של "מעין שבע". "כל חזרת העמידה דשליח ציבור היא בחג"ת; ולכן בשחרית דימי החול — שהיא עולה ממש בחג"ת הנקרא 'מידת יום' — יש חזרת עמידה גמורה. אבל עתה, שאינה עולה שם, אמנם עם כל זה יורדת הארה משם אליה — לכן היא חזרת 'מעין שבע', ולא גמורה בשבע ממש."

ובויכולו: לִיָּה תִיבּוֹת — “כנגד ל”ב נתיבות, והג’ הם נה”י”; ושלוש פעמים “אלהים” ושלוש פעמים “השביעי” (ובדקנו במניין: אכן לִיָּה תִיבּוֹת, ג’ “אלהים” וג’ “השביעי”).

יב — הקידוש: הידיים, הכוס והיין

ההמשכה נעשית בשתי הכנות: “האחת בסוד המעשה — לקיחת כוס היין בידך; והשנייה בסוד הדיבור — אמירת הקידוש והויכולו, שהוא הבל ודיבור היוצא מפי עליון דז”א”.

◆ יב.1 המעשה — שלוש הידיים

”בתחילה תקבל הכוס מזולתו בשתי ידיך, משתי ידיו אל שתי ידיך... ותכוון כי אתה בחינת ז”א עצמו, והכוס אשר בידך הוא המלכות, אשר התחלת ראשה היא כנגד החזה שלך”.

היד	הצד	השם
יד הגדולה	ימין — חכמה	י”ה במילוי יודין (יוד ה”י), הנמשך מהוי”ה דע”ב
יד החזקה	שמאל — בינה	י”ה במילוי יודין, הנמשך מהוי”ה דס”ג
יד רמה	אמצע — דעת	י”ה פשוט — “ולהיות הנוקבא דעתה קלה, לכן הוא פשוט ואינו מלא”

ושלושתם עולים כו”ס = אלהים (86; והחשבון 85, עם הכולל) — “לרמוז כי היא מקבלת עתה שורש חמש הגבורות מנצפ”ך, שהם חמש אותיות שם אלהים”. “ואחר שנתכוונת — אז תחזיק הכוס בידך הימנית לבדה, כדי לכלול אותה כולה בימין ולמתק ה’ גבורות על ידי הימין שבו ה’ אצבעות — חמישה חסדים, בסוד ‘והוכן בחסד כיסא’”.

ורמז היד עצמה: “אות יו”ד פשוטה עגולה ככדור, כצורת כפו של אדם; וחמש אצבעות כנגד ה’ פשוטה. וי”ד פרקים שיש בחמש אצבעות ועם הכולל — הרי ה”י”.

◆ יב.2 היין והדיבור

”בחינת הקידוש הם סוד המוחין הנקרא קודש, אבל בחינת היין רומזת אל הארת הכתר. והטעם: מהכתר דז”א עד החזה — מקום עמידתה — יש שבע ספירות, וכל אחת כלולה מעשר: הם ע’ כמניין יי”ן”. וכן במקביל: שתי

פעמים י"ה במילוי יודין = ע' (70) בדיוק.

ובדיבור — שבעים תיבות: "ל"ה תיבין בויכולו, ול"ה תיבות בקידוש". ומכאן מחלוקת שהרב מכריע בה בחדות:

“ולכן אותם הנוהגים לומר אחר תיבות ‘זכר ליציאת מצרים’ — ‘כי בנו בחרת ואותנו קידשת מכל העמים’ — הם טועים טעות גמור, כי מוסיפין בחשבון התיבות. ואין לומר סדר גירסה זו אלא בקידוש של יום טוב בלבד; והטועים העתיקוהו משם בסדר הקידוש של שבת.”

וטעם "יום השישי" שמקדימים: "ראשי תיבות יום השישי הוא שם י"ה הפשוט, שהוא כנגד מוח הדעת; וכנגד שני שמות י"ה דמילוי יודין — שכל אחד בגימטריא ל"ה — הם הויכולו שהוא ל"ה תיבות, והקידוש שהוא ל"ה תיבות אחרות".

יג — סעודת הלילה

כלל שלוש הסעודות: "כל בחינת זיווג נזכר בסוד 'אכילה'... בליל שבת מזדווגת המלכות זיווג עליון בתוך פיה מינה ובה — ומאכילה זו אנו אוכלים וניזונים בסעודת ליל שבת; ובסעודת שחרית — ז"א מזדווג בתוך פיו; ובסעודת המנחה — אריך אנפין עתיקא קדישא מזדווג בתוך פיו". "ודע כי בכל מקום לא יש סעודה רק כשיש בחינת פה".

הפרט	מה שנהג	הטעם
השולחן	"היה חושש ומקפיד מאוד וזהיר לאכול בשולחן של ארבע רגליים"	"כדוגמת שולחן שבבית המקדש"
הלחם	שנים עשר לחמים בכל סעודה — שישה מימין ושישה משמאל, שלושה על גבי שלושה	כנגד י"ב אותיות שבג' הויות דשערי דאריך אנפין; ולח"ם (78) = ג' הויות בדיוק
ההקפות	הקפה ראשונה בשתיקה; אחר כך שתי אגודות הדס, ברכה והרחה, והקפה שנייה	הראשונה — אור מקיף דנה"י; השנייה — של חג"ת, "ולכן בהדס, כי ההדס רומז בג' האבות"
שתי אגודות	"ואחר שתריח בהם תאמר תיכף: זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו"	לרמוז לזו"ן המתחברים יחד

הפרט	מה שנהג	הטעם
מסכת שבת	ד' פרקים בלילה, ד' בשחרית, ד' במנחה	כ"ד פרקים כנגד כ"ד קישוטי כלה
אחר ברכת המזון	"מנהג טוב לקרות בכל ליל שבת כל מסכת עירובין"	עירו"ב (288) = ע"ב + רי"ו בדיוק
סוף הסעודה	היה מניח כמה טיפות יין בכוס, וקצת פירורים תחת המפה	"כדי להשאיר שם ברכת ליל שבת, בסוד 'אסוך שמן' — אבל לא לחם שלם, 'משום 'העורכים לגד שולחן'"

◆ יג.1 כוונת הריח

כוונה שאינה לשבת בלבד — "בכל פעם שתריח איזה ריח טוב, בכל זמן מהזמנים". ויסודה בארבע תיבות "ריח ניחוח אשה לה", וארבע מדרגות בה:

המדרגה	היכן	החשבון
רייח	קודם כניסתו לחוטם — הדינים כמות שהם	אחוריים דאלהים (ר') + ה' אותיותיו + י"ג אותיות מילוי = רי"ח (218) בדיוק
ניחח	בכניסתו — "מלשון נחת רוח, כי אז מתחילים להתמתק"	שתי פעמים הבל (בשני נקבי האף) עם ב' כוללים = ניחח (76) בדיוק; וכן אכדט"ם עם ב' הנקבים = 76
אשֶׁה	עולה עד המצח — "כי שם כ"ד בתי דינין במצחא"	אלהים דיודין (ש') + ה' אותיותיו + השם עצמו = אש"ה (306) בדיוק
להי	עד המוחין עצמם	ארבע הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן — חכמה, בינה, ושני עטרין דדעת

והכלל שמאחורי הכול: "כשהגבורות מתקבצות ועולות ונכנסות בסוד הריח דרך נקבי החוטם — הנה הם עולות עד המוח הנקרא דעת, אשר שם עטרא דגבורות שהוא שורש כל החמש, ואז הם מתמתקים שם — כי אין הדינין מתמתקים אלא בשורשם".

יד שחרית

ביום השבת מתחילה עליית ז"א עצמו, ועמה שלוש תוספות נוספות — הפעם מצד הזכר.

המקום	מה נעשה	הרמז
מזן הקרבנות עד "נשמת"	נכנסים המקיפים של מ' דצלם דאימא	—
נשמת כל חי	נכנסים המקיפים דמ' דצלם דאבא — "והרי נשלמו ליכנס כל המקיפים"	ר"ת נכ"ח (78) = ג' הויות; ו"כל חי" (68) = אהי"ה הוי"ה אהי"ה = חיים — "והם סוד התפילין הנקראים חיי המלך, תמורת התפילין שבימי החול"
יוצר	שלושה היכלות בלבד עולים: יסוד (מ"יוצר אור"), תפארת (מ"אין ערוך לך"), חסד (מ"אל אדון")	ושבע פעמים "הכל" שביוצר — "כי הכל מלשון היכל", והם כנגד היכלי אבא ואמא
אל אדון	המלכות עולה בשמה	א"ל · אלף דלת נון יוד = שב"ת (702) בדיוק; וכן "אל אדון על כל המעשים" — בדיוק שבת, "זולת אות ה' של המעשים שהיא יתירה"
עמידה (לחש)	ז"א עולה בנה"י דאבא ואמא; רחל בג' אמצעיות שבו	—
חזרה	ז"א בחג"ת דאו"א; רחל בג' ראשונות דז"א	המלכות: אלף למד · אלף דלת נון יוד = נתת"ו (856) בדיוק — "כי לעמך ישראל נתתו באהבה"

◆ יד. 1 ספר תורה — למה שבעה עולים

“בימי החול אין מתגלים רק שלושה פרקין תתאין דנה”י דאבא... ולכן לא יש רק שלושה אנשים עולים לספר תורה — כהן, לוי, ישראל. אבל עתה שעולה ז”א כל שבע תחתונות דאבא ואמא — לכן מספר העולים ביום שבת הם שבעה: כהן בחסד, לוי בגבורה, ישראל בתפארת, ד’ בנצח, ה’ בהוד, ו’ ביסוד, ז’ במלכות”.

ולמה רבי כרוספדאי לא עלה אלא שישי. “נודע כי כל מה שמתגלה מבחינת אבא אינו אלא ביסוד שבו בלבד... ונמצא כי המעולה שבכולם הוא היסוד — כי כולו מגולה; ולכן רבי כרוספדאי לא הווה סליק לספר תורה אלא שתיתאה. ואחריו במדרגה — השלישי, שהוא כנגד התפארת, שאורו מגולה ברובו בשני שלישיו

התחתונים. "ומכאן גם הצד השני: "הגרוע מכולם הוא השביעי, כי הוא כנגד העטרה שביסוד ואין שם אלא הארה מועטת — וזהו טעם מה שאמרו בגמרא 'הכל עולים למניין שביעי, אפילו אשה ועבד וקטן'".

ומנהג נוסף: "היה נוהג ונזהר בכל יום שבת בשחרית, בעת הוצאת ספר תורה מן ההיכל, לומר אותו הנוסח הכתוב בספר הזוהר בפרשת ויקהל — **ברוך שמיא דמארי עלמא**".

טו — מוסף: "איה מקום כבודו"

בתפילת מוסף בלחש עולה ז"א בחב"ד דאבא ואמא — "ועתה נשלם פסוק 'ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם', כי ז"א שהוא יום השבת עלה במדרגת אבא הנקרא קודש וירש את מקומו". והמלכות — "אשת חיל עטרת בעלה", "וגם היא בסוד מה שאמרו ז"ל שבעולם הבא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם".

ובחזרה — שתי עליות לנוקבא בפעם אחת, ובזה מתפרשת התמיהה שבנוסח:

המקום	מה נעשה	הרמז
"כתר יתנו לך"	עליית ז"א בכתר דאבא	"לך ה' אלקינו — יתנו מלאכי המוני מעלה — כתר"; ואבא ואמא נקראים "מלאכים" של אריך אנפין
"קדוש קדוש קדוש"	עלייה ראשונה של רחל — בחסד, בגבורה, בתפארת	שלושת ה"קדוש"
"איה מקום כבודו"	עלייה שנייה — בג' ראשונות	"אי"ה — א' דעת באמצע, י"ה חכמה ובינה; ושם מקום המלכות הנקראת כבודו של ז"א — כבוד ו"

ולמה המלאכים תמהים. "להיות כי עתה עלתה הנקבה שתי עליות בפעם אחת, מה שאין כן בשום זמן מהזמנים — לכן שואלים המלאכים וכולם תמהים ואומרים 'איה מקום כבודו'; כלומר, איך אפשר שהמלכות דילגה למקום ג' אמצעיות, ואיך עתה פתע פתאום חזרה לעלות בג' ראשונות?... כי אינו עולה בדעתם שעלתה עלייה שנייה. והנה צריך האדם לדלג על רגליו כלפי מעלה בעת שאומר 'קדוש קדוש קדוש' ובעת שאומר 'איה' — לרמוז אל שני דילוגים אלו."

והשם החדש שקנתה כאן: **אלף למד • יוד הא ואו הא** = רי"ל (230) בדיוק — כמניין "מקום כבודו" עם וי של "להעריצו". ובלחש קדם לו: **אלף למד יהוה** = רי"א (211). ובסוף — **"ימלוך הי לעולם"**: ר"ת "אלהיך ציון לדור ודור" = **אצלו** — "כי עתה רחל היא אצלו ממש, שווה בקומתו, מה שאין כן בשום תפילה אחרת".

טז — סעודת שחרית: קידושא רבא

"כבר עלו ז"א ורחל עד כתר דאבא ואמא ממש, ונמצאים שניהם עומדים תחת אריך אנפין — והם עתה אוכלים סעודה זו מן אריך אנפין; ולכן סעודה זו נקראת **סעודתא דעתיקא קדישא**".

ולמה "קידושא רבא" אף שהוא קצר מקידוש הלילה: "כי בלילה היו בבחינת מוחין דז"א הנקרא קודש — אמנם הם קידושא זוטא; אבל עתה היא סעודת המוחין דאבא עצמן, שהם קודש עליון — ולכן נקרא קידושא רבא".

הפרט	בסעודת הלילה	בסעודת שחרית
שלושת שמות יייה	שניים במילוי יודין ואחד פשוט	שלושתם במילוי ההין = צ' (90) — "והם סוד ט' יודי'ן שבד' הויות"
הרמז שבכוס	כו"ס = אלהים	צ' עם היי"ן (ע') = קס"א (עם הכולל) = אהי"ה דיודין; ועם ס"ג — בא"ר (203), "זוהו סוד קידושא רבא, כי רבא הוא אותיות בא"ר"
בורא פרי הגפן	—	תשע תיבות — כנגד תשע אותיות מילוי הוי"ה דב"ן, המקבלות את תשעת היודי'ן
י"ב הלחמים	כנגד י"ג נימין דשערי דאריך	כנגד י"ב חוורתי דרישא דעתיקא — "שהם יותר עליונים"
ההקפות	שתיים — כנגד עליות הנקבה	שתיים — כנגד שתי עליות ז"א, "לפי שעתה הוא יום שבת דכורא"

"ולמה אין הקפה שלישית — לפי שהוא בחינת מוחין והוא מקום עליון... ואין בנו יכולת להמשיכם, והדבר נעשה מאליו".

יז — מנחה: "עת רצון"

זו תכלית כל עליות השבת. ובמנחה נפתח מה שלא נפתח קודם:

”במצחא דעתיקא קדישא אתפשט ביה חד נהורא עילאה דאקרי רצון, ובגין דא אקרי ’מצח הרצון’. והנה עתה במנחת שבת מתגלה עתיקא קדישא מצח הרצון שלו — ועל ידי כן נכפפים ונכנעים הדינים והגבורות דמצחא דרוגזא דז״א, וחוזר להיות גם הוא מצח הרצון כמוהו.”

שער הכוונות, דרושי שבת דרושי יח

”ובימי החול בעת המנחה הוא עת צרה — שכל הדינין מתגלין אז; אבל במנחת שבת נקרא עת רצון, ולכן אנו אומרים פסוק ’ואני תפילתי’”. ואותו רצון עצמו הוא היורד ומתגלה במזל השמיני שבדיקנא — ”ומה שהיה נקרא למעלה ’רצון’ נקרא עתה נוצר חסד, כי אותיות רצו”ן מתהפכות לאותיות נוצ”ר”.

השלב	ז"א	הנוקבא
מנחה בלחש	עולה בשלושת התיקונים התחתונים דדיקנא (י"א, י"ב, י"ג)	עולה בשש תחתונות דאבא
חזרה	עולה עד המזל העליון — התיקון השמיני	כנ"ל — "ואין שום עלייה כלל לנוקבא בדיקנא דאריך אנפין, והטעם הוא כי הנשים אין להם זקן"

ותכלית העליות כולן: "ז"א במקום אריך אנפין, ונוקבא במקום אבא, ועולם הבריאה במקום אימא, ועולם היצירה במקום ז"א, ועולם העשייה במקום נוקבא דז"א — והנה זו העלייה האמיתית הצריכה להם באמת", כמו שהיה קודם החטא.

יז. 1 "אתה אחד ושםך אחד"

המילים	הכוונה
אתה אחד	כנגד אבא. "גם הוא מקבל עתה מי"ג תיקוני דיקנא, שהם בגימטריא אח"ד"

המילים	הכוונה
ושמך אחד	כנגד אימא
ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ	ז"א העולה עמהם; ו"בארץ" — המלכות שנשארה תחתיו, במקום אבא. וג' פעמים אח"ד = ט"ל (39) = יה"ו דאלפין
אברהם יגל יצחק ירנן יעקב ובניו ינוחו	כנגד שש הקצוות: חג"ת (האבות) ונה"י ("ובניו"). ור"ת שבעת התיבות = ז"ן (57) = א"ל
מנוחת שלום השקט	ר"ת = אל שד"י (345) בדיוק
מנוחת אהבה ונדבה	"כי אבא נקרא אהבה ואימא נקראת נדבה"; וכנגד זו"ן — "מנוחת אמת ואמונה"
מאתך היא מנוחתם	"מאתך" — והוא הכתר; משם נמשך להם מנוחתם עתה בשעה זו"

◆ **יז. 2. "צדקתך צדק" — ולמה לא בראש חודש**

“כוונתנו היא להעלות מ"ן עם המלכות לצורך זיווג אבא ואמא... ולכן אנו לוקחים את שלוש נשמות הצדיקים — יוסף ומשה ודוד — במקום תמורת ז"א", שהרי ז"א עלה בדיקנא ואינו עמה. "ובזה יתבאר טעם למה אין אומרים צדקתך בראש חודש שחל להיות בשבת — לפי שעתה היא שווה ממש אל ז"א ויש בה בחינת ז"א ממש... ואינה צריכה אל עליית שלושת הצדיקים, כי כבר יש עמה בחינת ז"א להעלות עמה מ"ן".

יח — סעודה שלישית

“ז"א עולה עתה עד דיקנא דעתיקא קדישא במזל העליון, ושם הוא מקום הפה דעתיקא — ומשם אוכל ז"א בסעודה זו מפומא דעתיקא קדישא. ולכן צריך לומר תחילה בקול רם: "דא היא סעודתא דזעיר אנפין" — כי המלכות איננה עולה עמו".

ולמה אין קידוש על היין בסעודה זו — ולא כדעת הרמב"ם שפסק לקדש בכל שלוש הסעודות: "לפי שעתה הוא למעלה בפה דעתיקא, ואין שם בחינת יין שהוא דין וגבורה — דבעתיקא לא אתחזי דין כלל אלא רחמים פשוטים, ואין ראוי לעורר שם בחינת דין. אבל בשתי הסעודות הראשונות היה היין ההוא נמשך מאימא עילאה,

בסוד 'יין המשומר בענביו' – יין המשמח ואינו משכר. "אמנם עם כל זה, באמצע אכילת הסעודה צריך לשתות יין ולברך עליו בורא פרי הגפן – אבל לא לקדש עליו בקידוש היום בתחילת הסעודה".

וסימן שלוש הסעודות בשלושת שמות י"ה – יה"א: מילוי יודין בלילה, מילוי ההין בשחר, מילוי אלפין במנחה. ושלושתם באלפין = מזלי"א (78) בדיוק – "לרמוז שעלה עתה ז"א במזלא עילאה דדיקנא, ואוכל משם".

יט – מוצאי שבת

"כל פעולות ליל מוצאי שבת הם כדי להשאיר חלק מן תוספת קדושת שבת לימי החול הבאים". ושתי תוספות היו בשבת – מן התפילות ומן הסעודות – וכנגדן שני דברים במוצאי שבת:

מה עושים	כנגד מה
סעודה רביעית – "לכוון להמשיך אור קדושת סעודות שבת לכל סעודות ימי החול"	תוספת שמצד הסעודות
מזמור "ויהי נועם" – "ועל ידי זה אנו ממשיכים אותו נועם העליון בכל תפילות השבוע"	תוספת שמצד התפילות

ו"ויהי נועם" צריך לאומרו מעומד – "כי הכוונה עתה היא לקבל אור חוזר מן הבינה הנקראת 'נועם ה'", מסוד תוספת שבת". והכוונה: "ויהי נועם" – מן האצילות לבריאה; "ה' אלהינו עלינו" – מן הבריאה ליצירה; "ומעשה ידינו כוננה עלינו" – מן היצירה לעשייה; "ומעשה ידינו כוננהו" – מן הבריאה לעשייה.

המנהג	הפרט
אלפא ביתא ומזמורים	"לא היה מורי ז"ל נוהג לאומרה, ולא כל אותם השירים והמעלות והמזמורים כלל ועיקר"
קדושת יובא לציון	אומרים – "להמשיך הארת עולם האצילות אל עולם הבריאה, כדי שתתקיים כל ששת ימי החול. ולכן אין קדושה זו נאמרת בלילה אחרת זולת זו"
ייתן לך	"היה נוהג לאומרם בכל מוצאי שבת בעת שמבדיל על הכוס בביתו"

המנהג	הפרט
הבשמים	שלושה הדסים כשרים מאותן אגודות של שבת, קשורים באגודה אחת – "ותכוון כי שלושה הדסים הם כנגד נפש־רוח־נשמה, ותכוון להשאיר לך כוח מן תוספת נר"ן שנתוספו לך בשבת"
בורא מאורי האש	"לזקוף ידך הימנית ואצבעותיך כלפי מעלה ופני האצבעות כנגד פניך, ואחר כך תכוף ראשי אצבעותיך אל תוך הכף... ויסתכל בציפורניו בלבד" – והגודל מכוסה תחתיהן. ומביא שם שלושה מנהגים שאינם כדין
יין ההבדלה	"אין להטיל מים בכוס של ההבדלה בשום אופן"
ברכת הלכנה	אחריה שלוש פעמים "שלום עליכם" – "כי הקטרוג הראשון שבעולם הוא אשר קטרגה הלבנה... ולזה אנו אומרים שלום עליכם בלשון תפילה, שלא יהיה עוד קטרוג בעולם"

ואיסור אחד מפורש: "במוצאי שבת קודם חצות לילה **אסור להתאבל ולבכות על החורבן** – שלא כאותם שנוהגים היפך מזה לומר קינות אחר תפילת ערבית במוצאי שבת... אבל דע לך כי הוא אסור, **לפי שקדושת שבת נמשכת כל הלילה ההיא**. ולא עוד, אלא שאפילו אחר חצות לילה של מוצאי שבת לא היה מורי ז"ל מרבה בבכייה על החורבן יותר משאר לילות – אף על פי שנחרב הבית בליל מוצאי שבת – אלא היה בוכה ומתאבל כבשאר הלילות."

כ – מקורות

- שער הכוונות, דרושי שבת – **סדר ערב שבת** (העליות שבתפילות החול והשבת, מוצאי שבת ו"ויהי נועם", ההכנות שבששת ימי החול, הכנות ערב שבת, וכוונות הטבילה), **דרוש ג** (קבלת שבת במנחה, הכנות ערב שבת, שבת בסוד ז' ובסוד י"ג, תחום שבת, שדה ושקר), **דרוש ד** (קבלת שבת בשדה, סוד הצל"ם, חק"ל), **דרוש ה** ("הבו", שבעת הקולות, "באי כלה", "מזמור שיר", "ה' מלך גאות לבש"), **דרוש ו** (סדר קבלת שבת, ונר שבת), **דרושים ז-ח** (ההפרש בין תוספת שבת לשבת עצמה, ומה הרוויח ז"א), **דרוש ט** (השבת הרגליים, עצמות וכלים, קדיש, ברכו, ו"פרוס סוכת שלום"), **דרוש י** (כלל שבע הברכות שבכל תפילות השבת), **דרוש יא** (עמידה דערבית, שלושת ה"ויכולו"), **דרוש יב** (שלוש הסעודות וההקפות), **דרושים יג-יד** (הקידוש, השולחן, כוונת הריח, ברכת המזון, עונה של שבת), **דרוש טו** (שחרית – יוצר, אל אדון, עמידה, ספר תורה),

דרוש טז (מוסף ו"איה מקום כבודו"), **דרוש יז** (סעודת שחרית – קידושא רבא), **דרוש יח** (מנחה, "עת רצון", "אתה אחד", "צדקתך", וסעודה שלישית).

- הנוסח שנבדק: מהדורת ויקיטקסט של שער הכוונות (he.wikisource.org). לוח הפרקים שבספר כולל שבעה-עשר דרושים (סדר ערב שבת ודרושים ג-יח); "דרוש א"ו" דרוש ב" שבויקיטקסט הם דפי הפניה בלבד.

הערה על הלימוד

דרושי השבת הם החומר הגדול והמסועף ביותר בשער הכוונות, ומהרח"ו מסייג בהם במקומות רבים – והבאנו זאת במקומו. כך בעניין עליית הכלים והעצמות: "אמר חיים, נראה לעניות דעתי... ובמקום אחר נתבאר כי גם חיצוניות הכלים אינו עולה רק פנימיות הכלים, **וצריך עיון**"; בעניין מקום יעקב ורחל בליל שבת: "**ואני מסופק**, כי נראה לעניות דעתי ששמעתי ממורי ז"ל בזה באופן אחר"; בכוונת הקדישים דיום שבת ובכוונת ברכות קריאת שמע דשבת: "**לא קיבלתי כוונתם ממורי ז"ל**"; ובמניין פרקי מסכת שבת: "**ואיני זוכר איך שמעתי בזה** – או אם הם בהוי"ה או באדנ"י". כן הבאנו במקומם שני מקומות שבהם מכריע הרב נגד מנהג רווח: בנוסח הקידוש ("הם טועים טעות גמור, כי מוסיפין בחשבון התיבות"), ובקינות של מוצאי שבת. **חשבון אחד שבנוסח המודפס אינו עולה**: בדרוש ו נכתב "ד' מילויים של ד' הויות הם בגימטריא חק"ל", ואינם אלא קכ"ח (26+19+37+46) ולא חק"ל (138); והחשבון המדויק – המובא באותו עמוד עצמו – הוא הוי"ה אהי"ה הוי"ה אדנ"י, וכן ע"ג עם אדנ"י, ושניהם חק"ל בדיוק. כך הבאנו. חשבונות שעולים רק עם הכולל סומנו "ע"ה". הדרוש הוא סיכום לימודי בלבד, ואין ללמוד ממנו הלכה או מעשה; המנהגים למעשה – כמנהג אבותיו של כל אחד ובהוראת רבו.

◆ קישורים לנוסח שנבדק

- סדר ערב שבת ושבת וכוונת הטבילה
- דרוש ג' ד' ה' ו' – קבלת שבת ונר שבת
- דרוש ז' ח' ט' – תוספת שבת וערבית

- דרוש י. יא. יב — העמידה, ויכולו, ושלוש סעודות
- דרוש יג. יד — הקידוש והסעודה
- דרוש טו. טז. יז. יח — שחרית, מוסף, סעודה, ומנחה

המימד הנוסף • הרב יוסף ביטון שליט"א

050-590-1349 • ravbiton.com • לפניה מכובדת ולשותפות בהפצת תורת הקבלה